

Българското кино (ще) го има

Ще отречете ли, че сте гледали „С деца на море“, „Войната на таралежите“, „Куче в чекмедже“ и „Таралежите се раждат без бодли“ поне по три пъти всеки? Вероятно не можете. И аз не мога. Така, както не можем и да не си затананикаме песента от филма „Неочаквана ваканция“, да не търсим периодично „детските книжки от прашния сандък“, или пък да не се усмихнем искрено, чувайки култовата фраза „Тате ще ми купи колело...“, ама друг път.“

Българското пълнометражно кино не е просто сегмент от световното кино, то се е превърнало в цял национален жанр, естествено – любим на няколко поколения, защото това са „филмите от детството“, а оказва се – и допирната точка с тези, чието детство се случва в сегашно време.

Точно сантименталната връзка с любимите заглавия от миналото е това, което разпалва вълнението всеки път, когато видим ново родно заглавие сред предстоящите прожекции. После се появява и очакването, очакването този филм да е достойно продължение на всичко любимо и познато, стоящо зад названието „българско кино“. Очакване, което тежи върху плещите на сценаристи, режисьори, оператори и актьори още от първия снимачен ден, и така до премиерата, че и след нея. Защо тежи ли? Ами защото да създадеш нещо достатъчно добро и да продължиш традициите, е отговорност, гарнирана с много дози познание и още толкова смелост. Кинофестивалът „Златна роза“ във Варна е доказателство, че смелост не липсва на все повече български режисьори и сценаристи, резултат от което са нови заглавия, които някой, някъде, напред във времето ще може да нарича „филми на своето детство“. А колкото до българското кино, него (ще) го има и е на заслужена висота, убедете се сами...

Случаят „Тесла“ (2022)

сценарист(и): Виктория Пенкова и Пламена Велковски, **режисьор:** Андрей Хадживасилев, **оператор:** Божидар Симеонов

„Случаят Тесла“ изтупва праха от традициите на българското детско

игрално кино. Явявайки се като естествено продължение на „Случаят Кюри“, филмът отново ни среща с един „смел капитан“... не, всъщност не е капитан – млад изобретател е. Или накратко, среща ни с 12-годишния учен Тони (в ролята – Мартин Паунов), който си е поставил за цел да завърши експеримента на Никола Тесла за синтез на безжично електричество. Плановите му за лятото включат и наложително напускане на уюта на домашната лаборатория, заради заминаването на лагер в планината, където ученици и скаути ще летуват заедно. А на лагер е като на лагер – има оцеляване сред природата, има разгадаване на загадка, има много приключения, има сблъсъци на характери и очаквано... има първи любовни трепети. Именно последното кара по-големите зрители да се усмихнат искрено, гледайки „Случаят Тесла“, а пък по-малките – да се припознаят в историята.

Макар по нищо да не личи, интересен факт е, че филмът е заснет за по-малко от месец. Или, ако трябва да бъдем максимално конкретни – за точно 21 дни, при това без предварителни репетиции. Определено беше време някой да продължи създаването на изкуство от деца и за деца. Имахме нужда от филм с фокус върху детските персонажи, но и със съвременен звучене, имахме нужда от лента, която „капсулира“ не само лятото, но вълненията на пораставането, имахме нужда от детско българско кино...

„Български кораб потъва в бурно море“ (2022)

сценарист(и): Петринел Гочев и Гергана Змийчарова, **режисьор:** Петринел Гочев, **операторът:** Румен Василев

„Български кораб потъва в бурно море“ също е филм, пълен с деца и лято. Лятото е като от детството ни – пълно с безценни приятелства, безстрашни приключения, широка морска шир и детска безгрижност, но и с много, много порастване. Нали помните колко вълнуващо беше през септември да се премерим и да открием с колко сантиметра сме пораснали? И в този филм, и в това лято, децата порастват... във всякакъв смисъл.

А децата са шест на брой. Едно от тях е 7-годишният Петьо (изигран от Ален Ангелов), когото изпращат при дядо му, в едно малко морско селце. Място, на което сякаш времето е спряло или пък всъщност – място, което е изпреварило времето. Там, край морето, Петьо открива истински приятел, в лицето на по-малкия на възраст, но не и по приключенски дух, Филип, както и интересна Тайфа от по-големи хлапета, с които непрестанно водят битки. На игра, разбира се, но пък чрез игрите, както знаем, се учим и порастваме.

Това, което малкият Петьо не знае, докато плете морски възли и мечтае за смели приключения в открито море, е че баща му е на кораб, но по-далеч в пространството, отколкото може да си представи. Точно тази загуба, измества акцента от приключенията на децата и се фокусира върху преживяванията им, което пък превръща филма в сериозен и като сценарий, и като послание.

Лентата съвсем не е само детска, макар морското безгрижие силно да напомня за „Синьо лято“. По-скоро, както я описва режисьорът, е „в категория „деца и възрастни“, седящи един до друг“.

„Български кораб потъва в бурно море“ представя по един красив на-

чин сблъсъкът на децата с неразбираемия свят на порасналите, но ни позволява да погледнем и от другата страна – сблъсъкът на възрастните с непознатия и силно емоционален детски свят. Наистина ни беше необходим един такъв кораб, който да ни припомни колко важен е светът на децата, или направо да ни върне обратно в него.

„Майка“ (2022)
сценарист(и): Зорница София Попганчева и Милена Димова, режисьор: Зорница София Попганчева, оператор: Крум Родригес

Новият филм на Зорница Попганчева е поредното доказателство, че присъствието на деца в един филм, съвсем не го поставя автоматично в графа „детски“. Тъкмо обратното, присъствието на деца го прави по-многопластов, по-искрен и по-пълен, но също така и в пъти по-труден... за заснемане. „Майка“ ни среща с много деца, никое от тях обаче не е актьор, а някои вероятно и никога не са гледали истински филм, какво остава пък да мечтаят да участват в такъв.

Лентата е наситена с документална откровеност и е вдъхновена от живота и дейността на Елена Панайотова (изиграна от Дария Симеонова, за която това е дебют в киното) и нейния нов прочит на думата „родителство“, след невъзможността да има свои деца.

Действието се развива на два континента, но буквално и преносно и в два свята. Първият е живописната Широка лъка, вторият – Кибера (едно от най-големите гета в света,

разположено край Найроби, Кения). Само противопоставянето на тези две дестинации свидетелства за това, че във филма локалността е загър-

суровата действителност и лиричeskата нежност. Едновременно! По някакъв свой, неподправен и неповторим начин филмът провокира въпроси, чиито отговори понякога са болезнени; изправя вътрешното ни Аз пред дилеми, свързани със смелостта, търсенето, изборите и осъждането; и не на последно място – припомня сакралния смисъл на думата „майка“. И макар едни около 180 секунди английска реч, да лишиха „Майка“ от възможността да влезе в надпревара за „Оскар“, то този филм заслужено спечели място в сърцата ни.

Динамичното и положително развитие на българското игрално кино поставя и въпроса за неговото разпространение зад граница и как то да достига до българската диаспора по света. Кинофестивалите са чудесна възможност, прожекциите, организирани от Културните институти – също, но все пак нещо липсва? Липсва една добре работеща стрийминг платформа, с фокус изцяло върху българското кино, която да е достъпна (срещу абонамент) по цял свят. Това би позволило българското кино да надскочи границите на страната, да срещне родна публика по света, но и би дало възможност да презентираме българските продукции пред още по-широка чуждестранна публика, чрез субтитрирани филмови копия. И докато сме в очакване на това да се случи (а вярваме – ще бъде скоро), ще следим активно къде и кога ще гастролира следващата прожекция на нов български филм и ще се радваме, че историята на родното ни кино се пише и в бъдеще време! ◆

Мартин Паунов, в ролята на Тони в „Случаят Тесла“

Кадър от снимачната площадка на „Български кораб потъва в бурно море“

Дария Симеонова, в ролята на Елена във филма „Майка“

бена, космополитността е на пиета, контрастът е вълнуващ, но и реализъмът е болезнено откровен. А колкото до темата, представена във филма, тя е еднакво важна, без значение от географските координати.

„Майка“ стои на границата между